

חלק כא תרומה שיחה ב'

ס"ה-ו: (והע' 22) בגדר גניזת הארון: עיין (ביאור באו"א) לקו"ש המצויין בהע' 122, (משיחות ש"פ ראה, ח"י אלול תשכ"ג). וראה ג"כ ליקוט מענות קודש תשכ"ג מענה רז.

ועייג"כ מכתב ר"ח סיון תשכ"ד (אג"ק חכ"ג ע' קצה ואילך) ושי"נ.

וראה ליקוט מענות קודש תשמ"ג מענה קט. (לשאלות "אחד מקוראי ירחון הפרדס").

הערה 32: גניזת מטה אהרן: ראה עוד בזה בלקו"ש חכ"ג ע' 2-121 ובשוה"ג. שם: צנצנת המן: עייג"כ סה"ש תנש"א ב' ע' 381 הע' 24. (שייכותה להארון בפנימיות הענינים).

הערה 54: משא הארון בכתף: להעיר בזה מלקו"ש חכ"ח ע' 54.

סי"א: החורבן בשביל העלי': ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט - שבת חזון, ח"ל ע' 116 ואילך, ובכ"מ.

הוספה: גניזת הארון ע"פ פנימיות הענינים: ראה לקו"ש חל"ו ע' 6-195, שי' אחש"פ תשכ"א סי"ז, שי' ש"פ ויחי תנש"א ס"ג. ובכ"מ.

¹לכת"י ההגהות:

https://drive.google.com/file/d/19x3c5K3anjKBqnYB7pVwwRzxKb_py66C/view
https://drive.google.com/file/d/0B_UwzYOTIwDTTxEzQTU5ME00dU0/view?resourcekey=0-gDiHgfiW87ItWhRuCju69A

[לאחר ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשכ"ג]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ תבוא :

"בהשיחה דש"פ תבא חי אלול נתבאר בענין הטעם שהרמב"ם לא מנה עשיית הארון במנין המצות. ועל התירוץ שנאמר בש"פ ראה שהארון להיותו כלי ל"ושכנתי בתוכם" הוא כללות ענין כל התומ"צ, ולכן נחשב כציווי כולל (הנדפס בפתח דבר לליקוט לפי שופטים [לקו"ש ח"ד ע' 1344 ואילך]) נאמר שהוא דוחק גדול, כי הרי סוכ"ס מכל הציוויים לא היינו יודעים את ענין עשיית הארון, וא"כ הוצרך למנותו. ונתבאר התירוץ, לפי שכל ענין עשיית הארון הוא בכדי שיהי "ונועדתי גוי", כפשטות סגנון הכתובים, וכשאינן צריך למטרה זו, אין מצוה בעשייתו (שלכן הותר ליאשי לגנוז הארון, כי קדושת המקדש וקדה"ק נשארה גם אח"כ, כי שכינה אינה בטילה (משא"כ במשכן שהי מלכתחילה דירת עראי), ובמילא לא עבר על הציווי של עשיית ארון). ולכן לא מנה הרמב"ם עשיית הארון במנין המצות (וגם בספרו הי"ד אינו מזכיר את מדת הארון כו'), כי עכשיו, וגם לעתיד לבוא, ליכא מצוה זו. – אח"כ נתבאר שמ"מ הוצרך לגנוז את הארון בביהמ"ק דוקא ולא במקום אחר, דאם היי ניטל הארון מביהמ"ק היי זה ענין של חורבן ח"ו. – ובסוף השיחה נתבאר עד"ז לענין הבעש"ט ואדה"ז וכו', שעצמותם נגזו בהכתבים שלהם, ובמילא אי"ז ביטול ח"ו ונשארו נצחיים בלי שינוי.

שאלה : א) אם הקושיא על התירוץ שנאמר בש"פ ראה, הוא בדוגמת מ"ש הרמב"ם (מצוה ה) לענין ועבדתם את ה"א דאף שהוא מציוויים הכוללים יש בו יחוד אחר שהוא ציווי לתפלה. – ועפי"ז, קושיא זו לכאורה היא גם על משנ"ת כמה פעמים הטעם מה שהרמב"ם לא מנה את מצות התשובה כי היא מצוה כוללת – דסוכ"ס, הרי יש בה חידוש, ענין התשובה (דגם כשעבר על המצוה צריך לשוב ומועלת התשובה), שאין אנו יודעים זה משאר הציוויים?

ליקוט מענות קודש - ה'תש"כ-ה'תשכ"ג

ב) מהו הפירוש בזה שהוצרך לגנוז את הארון בביהמ"ק דוקא. והרי לכאורה הדין דשכינה אינה בטילה הוא גם להדיעה שניטל הארון (אף שהרמב"ם עצמו פסק שנגנז)? ואם מ"ש הרמב"ם ששכינה אינה בטילה הוא דוקא להדיעה שנגנז?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חל"ז (תשכ"ג ח"ג)) :

[1] על התיבות : "דסוכ"ס, הרי יש בה חידוש, ענין התשובה", כתב :

ב' ענינים – העיקר קבלת כל התומ"צ להבא. וזהו ע"ד הציווי קדושים תהיו – וגם : חרטה על העבר – וזהו ע"ד הציווי וערפכם לא תקשו עוד. ושניהם הובאו בשרש ד' שם

[2] סימן בעיגול את התיבות : "ומועלת התשובה", וכתב :

מהי השייכות למצות התשובה!?

[3] על התיבות : "אף שהרמב"ם עצמו פסק שנגנז", כתב :

אבל לכל הדיעות כמה דרגות בהשראת השכינה שבביהמ"ק, כמפורש ביומא כא, ב תניא פנ"ג. ונצטוו במ"ע נצחית – שבביהמ"ק תהי אותה ההשראה [דשכינה אינה בטילה]

ופשוט דיש עוד למטה מזו ועד דאכל בי עשרה – אפי' רשע גמור (תניא ספי"א) שכינתא שריא. ועייג"כ אגה"ק סכ"ג.

נ.ב. לחביבותא דמילתא באות בזה איזו הערות בספרו האמור.

פתיחה. בתחלתה. דביהמ"ק יסוד העולם, שהרי הוא מז' דברים שקדמו לעולם.

וכוונתו שמשם תתפשט השכינה (דנקי' כן ע"ש ושכנתי בתוכם — הנאמר בעשיית המשכן דאיברי מקדש) בכל העולם.

ויש לייסד זה במחז"ל כי השתות — אילו ביהמ"ק (סנה' כו, ב). ואפילו למאן דפליג שם בפ"י הכתוב, לא פליג בגוף הדבר שביהמ"ק הוא שתי' ויסוד העולם, שהם דברי חכמים (יומא נד, ב. וכהרמב"ם בפיה"מ שם).

מהברייתא דז' דברים נבראו קודם שנברא העולם כו' ביהמ"ק — ראי' על הקדימה, אבל לא שהוא יסודו של עולם ויסוד גם כפשוטו. ותורה ותשובה וכו' יוכיחו.

שם. ביהמ"ק ענינו קרבנות וארון כו' מחלוקת הרמב"ם והרמב"ן כו'. עיי"ש.

יש להעיר כמה במשי"כ בספרו ומובן מהבא לקמן מה שנלפענ"ד בביאור שיטת הרמב"ם והרמב"ן: א) בתכלית בנין ביהב"ח. ב) בענין הארון — (והארכתי בכ"ז במק"א):

א) כתב הרמב"ם בסהמ"צ (מ"ע מצוה כ) ציוונו לבנות ביהב"ח לעבודה בו יהי ההקרבה כו' ואליו תהי ההליכה ועלי לרגל כו' והוא אמרו ית' ועשו לי מקדש. ועד"ז הוא ברמב"ם ריש הל' ביהב"ח ובסהמ"צ שורש יב. לא כן דעת הרמב"ן שכתב: עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון (ר"פ תרומה. וראה ג"כ רמב"ן עקב י, ה).

ולכאורה יוקשה בדעת הרמב"ם, שהרי כתוב זה עצמו שמביאו „ועשו לי מקדש" — מבאר כוונת העשי' „ושכנתי בתוכם", ומקום „ושכנתי" זה — ג"כ מפורש בכ"מ בקרא שהוא הארון (עיי"ש ברמב"ן). וראי' (ועכ"פ — זכר) לדבר גם מדברי הרמב"ם עצמו (מו"נ ח"ג פמ"ה)

והארכתי בכ"ז במק"א: ראה גם לקר"ש ח"א ע' 116. וראה לקר"ש ח"ז ע' 200 הערה 20. חט"ז ע' 438 ואילך. חכ"ז ע' 177. ועוד (אבל בפשטות אין הכוונה בה „מק"א לזה). מדברי הרמב"ם עצמו: וראה לקר"ש ח"א ע' 137 הערה 17 שמביא דעת הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"י הי"א) בפירוש „כלפי" שכינה" שביומא ע"ג, א — שהכוונה להארון, ע"ש. וראה לקר"ש חכ"ז ע' 64 הערה 31 שמביא שבמגילה כא, ב: ונר מערבי כלפי שכינה, וברמב"ם הל'

וז"ל: וצונו אנחנו שנבנה היכל לשמו יתעלה ונשים בו הארון שיש בו כו'.
ועכצ"ל שגם לדעת הרמב"ם החפץ במקדש הוא מנוחת השכינה, ובעיקרה
הוא על הארון, ובמילא מובן שבו תלוי גם שלימות קדושת המשכן.

— ולכן המשכן בזמן שלא היי בו הארון, היי לו דין במה גדולה
(תוספתא זבחים ספ"ג. וראה ג"כ מאירי מגילה ט, ב). ואין להקשות
מהא דביהמ"ק בקדושתו גם לאחר שנגנו (ואפילו לאחר שניטל) הארון —
כי הוא לפי ש"שכינה אינה בטילה" (רמב"ם הל' ביהב"ח ספ"ו); משא"כ
המשכן שהיי מלכתחילה רק „לפי שעה“, דירת עראי ולא מנוחה
ונחלה. —

אלא שהרמב"ם מדבר בענין המצות שנצטוו בניי לעשות בביהב"ח,
והרמב"ן מדבר בענין וחפץ אשר במשכן עצמו, שהוא „ושכנת"י וזה היי
בעיקר — עיי הארון.

(ב) ידועה הקושיא על שלא מנה הרמב"ם עשיית הארון במנין

ביהב"ח פ"ג ה"ה: וזה הנר האמצעי („והוא הנקרא נר מערב"י — רמב"ם שם) פניו כנגד קדש
הקדשים.

דביהמ"ק בקדושתו: הכוונה לזה שביהמ"ק נשאר בקדושתו — בתור בית בנוי: משא"כ זה
ש"מקריבין כו' אע"פ שאין שם בית בנוי כו" (רמב"ם שפנים) שונה לגמרי מדין ביהמ"ק בנוי,
כמבואר באחרונים. וראה הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים — הוצאת תשנ"א ח"ב ע'
תרפא הערה ד"ה חיוב (אכ"מ).

שנגנו . . שניטל: שנגנו עיי יאשיהו בזמן בית ראשון — למ"ד הכי: ויש מ"ד שניטל —
(בעת חורבן בית ראשון לבבל ושוב לא חזר) היינו בבית שני. — ראה לקו"ש חכ"א ע' 156 ואילך.
וש"נ.

לאחר שנגנו (ואפילו לאחר שניטל): ראה לקמן בפנים שכשהארון גנוז בביהמ"ק זה מוסיף
בקדושת ביהמ"ק.

כי הוא לפי ש"שכינה אינה בטילה": לכאורה הכוונה (ראה לעיל „דביהמ"ק בקדושתו"):
כשם שטעם ששכינה אינה בטילה מקריבין אע"פ שאין בית, כך גם בנוגע להשראת השכינה
המיוחדת המתוספת עיי שהארון במקומו, ושלימות קדושת המקדש שעייז — שאייז בטל עיי
גניזת הארון ואפילו עיי נטילתו (וראה פי' הרי"פ פערלא דלקמן בפנים (קצט, ג-ד)).

דביהמ"ק . . המשכן . . „לפי שעה“ . . דירת עראי . . מנוחה ונחלה: שהמשכן גם קדושתו
היא עראית, וביהמ"ק קדושתו נצחית, זאת מנוחתי עדי עד, ושוב לא שרתה שכינה במק"א. ראה
מ"ק (ט, א): משכן שאין קדושתו קדושת עולם . . מקדש שקדושתו קדושת עולם. ועוד. וראה
בזה לקו"ש ח"א ע' 177. 182. חט"ז ע' 305 הערה 52. חכ"ט ע' 73. חט"ז ע' 466 ואילך. חכ"ד ע'
79 ואילך. וש"נ. ושם ציין ג"כ לפירוש הרי"פ פערלא לטהמ"צ לרס"ג מ"ע פד"פה. ועוד. — ולכן
גם הקדושה שנפעלת עיי הארון, בביהמ"ק היא נצחית: משא"כ במשכן, שאין בו קדושה זו אלא
כשהארון נמצא בו.

המצות (ובפרט – שמנה מצות משאו בכתף. ושקוי"ט בכ"ז בארוכה בפי רי"פ פערלא לסהמ"צ לרס"ג בסופו פרשה נב). ולא עוד אלא שבסהמ"צ שם כשמבאר הטעם שאינו מונה את עשיית "המנורה והשלחן והמזבח וזולתם" כי "כלם מחלקי המקדש והכל יקרא מקדש", אינו מזכיר כלל את הארון. – ולכאורה יש לתרץ – כי הארון ענינו רק כלי שיהי "ושכנתי בתוכם", וזהו כללות ענין כל התומ"צ, "ואין ראוי למנות הציוויים הכוללים התורה כולה" (סהמ"צ שרש ד'. וראה נ"כ שם). והציווי לעשות הארון אף שהוא "מעשה מיוחד", הרי ענינו – כולל עניני "התורה כולה" והמצות כולם" ולכן נחשב כציווי כולל, וע"ד וערפכם לא תקשו עוד – שמביא בסהמ"צ שם. – ובכ"ז נמנה בנין ביהב"ח אף שענינו "ושכנתי בתוכם", כי בבנין ביהב"ח ישנם עוד ענינים: ההקרבה וכו', והם הם שנמנו בתרי"ג המצות – משא"כ בארון. (נתינת הלוחות בארון – לפי זה

שמנה משאו בכתף: סהמ"צ מ"ע לד. ה' כלי המקדש פי"ב הי"ב.
הארון ענינו רק כלי שיהי ל. ושכנתי בתוכם: ראה לקמן ע' ר.
ענינים. . . ההקרבה וכו': לכאורה הכוונה ב"ענינים" לשון רבים וב"וכו" ל"לוחגגין כו"
שבריש ה' בית הבחירה ועד"ו בסהמ"צ שורש יב ומ"ע כ (וראה ג"כ לקו"ש ח"יב ע' 59 הערה 16.
ועוד).

והם הם שנמנו: כנ"ל בפנים, שהרמב"ם מדבר בענין המצות שנצטוו בני לעשות ביה"ב, ואת זה מנה במנין המצות (וראה לקו"ש ח"יא ע' 124 שאין הקרבת הקרבנות ושאר העבודות שבביהמ"ק שייכים לענין השראת שכניה כו'. ע"ש).
נתינת הלוחות. . . לפי זה: משא"כ לפי המניח מצוה זה, וז"ל: עיקר עשיית הארון כדי שיהיו הלוחות מונחים בתוכו, כמבואר בפ' תרומה (כה, טז) ונתת אל הארון כו' את העדות, ובפסוק מלכים (א' ת, ט) אין בארון רק שני לוחות העדות. . . ובבית ראשון שנגזו ארון עם העדות בימי יאשי המלך ע"ה לא עשו עוד ארון ובבית שני לא הי' הארון, כי למה צריך הארון, כיון שנגזו הלוחות גם כן אין מצוה לעשות ארון, והארון אינו מעכב אף שהוא מדיני המצוה להר"מ מכל מקום יש הרבה דיני המצות שאין מעכבין בדיעבד. ובקנאת סופרים לסהמ"צ (בשורש יוד וכמ"ע לג) כתב עד"ו לדעת הרמב"ם. וראה לקו"ש חכ"ז ע' 177. רי"פ פערלא שם (קצט, ב"ג). אנציקלופדי' תלמודית ערך ארון בסופו.

נתינת הלוחות. . . פרט מעניני. . . הארון: שלדעת המנ"ח והקנאת סופרים ועוד (כנ"ל בציון הקודם) תכלית עשיית הארון הוא לשם הלוחות – נתינת הלוחות בתוכו (אלא שמקומו של הארון הוא בקודש הקדשים), משא"כ לפירוש המבואר כאן, הוא להיפך, שהלוחות ניתנו בארון לא לצורך הלוחות, אלא לשם קדושת הארון, והענין בעשיית הארון הוא אך ורק להיות כלי להשראת השכינה, ונתינת הלוחות בו אינו אפילו ענין נוסף בעשיית הארון. – וההכרח בזה הוא, שאם נאמר שכנוסף לזה שהארון הוא כלי להשראת השכינה יש בו גם הענין של נתינת הלוחות (בתור ענין בפני עצמו) – הי' צריך למנותו במנין המצות מחמת המעשה המיוחד הזה, בדוגמת בנין ביהב"ח שנגמנה במנין המצות מחמת הענינים שהקרבה וכו', כנ"ל, ובדוגמת המ"ע דמשא בכתף ומל"ת דלא יסורו דלקמן בפנים.

— אינה אלא פרט מעניני (קדושת) הארון או — שאינה לדורות). —
ובכ"ז מונה הרמב"ם מ"ע דמשא בכתף ומליית דלא יסורו, כי — לדיעה זו
— אין תלוי בזה **קדושת** הארון וענינו ד, "ושכנתי בתוכם", כ"א ציווי
מיוחד הוא **לכהנים** שישאווהו בכתף וכו'.

אבל פ"י זה בשיטת הרמב"ם דוחק הוא, דסו"ס כיון שיש ציווי על
"מעשה מיוחד", עשיית הארון — למה לא יכנס במנין המצות? ומה בכך
שענינו כולל, כיון שנוסף ציווי "מעשה מיוחד". ולא עוד אלא שכש"כ הוא
ממ"ע דאמונת ה' דמונה הרמב"ם אף שענינה כולל עוד יותר (ולהעיר
מסהמ"צ להצ"צ ריש מצות האמנת אלקות).

ולכן צ"ל פ"י שיטת הרמב"ם באופן אחר, ובהקדם התמי **גדולות**: (א)
למה השמיט הרמב"ם כל דיני עשיית הארון? (ב) איך זה נטל יאשיהו
הארון ממקומו **שנצטוו** בניי לשומו שם וגנזו? ובש"ס (יומא נב, ב) מוכח
שלא הי' זה ע"פ הציווי וכיו"ב, כ"א **שדאג שמא** יגלה לבבל **לאחרי זמן**?

ולתרץ כל הנ"ל י"ל — דמעשה יאשיהו **מוכיח** דקראי **כפשוטם**,
דעשיית הארון והבאתו לקדה"ק הוא אך ורק כדי שיהי' "ונועדתי לך
שם". ולאחרי שנעשה זה ובאופן ד, "אינה בטילה" לעולם — **שוב לא מצינו**

ומל"ת דלא יסורו: סהמ"צ מל"ת פו. ה' כלי המקדש פ"ב ה"ג.
ציווי . . לכהנים: כ"ה דעת הרמב"ם (ולהרמב"ן הציווי הוא על הלויים) — ראה לקו"ש
חכ"א ע' 160 הערה 35. ח"י"ח ע' 194 הערה 71. ח"י"ט ע' 316. חכ"ח ע' 49 ואילך. וש"נ.
אבל פ"י זה . . דוחק הוא: לפי הא' הנ"ל, אפילו אם יש ציווי על "מעשה מיוחד", שאין
אנו יודעים עליו משאר המצות, אלא שענין הציווי כולל את התורה והמצות כולן — אינה נמנה
במנין המצות. וע"ז כתב כאן שהוא דוחק. כי מה בכך שענינו כולל, אבל המעשה שעליו נצטוונו
אין אנו יודעים אותו משאר המצות. והרי הטעם שאין ציווי כולל נמנה הוא מפני "כי לא צוה
לעשות זולת מה שידענו" כבר משאר המצות. וא"כ כשהמעשה הוא מיוחד, כבנדוד, אף שענינו
כולל, יש למנותו במנין המצות. (ולפי הא' שג"ז כולל בשורש הד' — יש לתרץ זה אבל בדוחק.
ואכ"מ). — וראה לקו"ש ח"ד ע' 1131. ע' 1144-45 הערה 5. ע"ש.

ממ"ע דאמונת ה' דמונה הרמב"ם: סהמ"צ מ"ע א. ריש ה' יסוה"ת.
(א) למה השמיט . . דיני עשיית הארון? ראה לקו"ש ח"י"א ע' 118 הערה 24.
ממקומו שנצטוו כו': תרומה כו, לג.
מוכיח דקראי כפשוטם: היינו, שא"י שלומדים דין חדש ממעשה יאשיהו, אלא גילוי
מילתא בעלמא הוא (ראה ב"ק כ, ב) שהפירוש בהכתובים שבהם הציווי על עשיית הארון, הוא
כפשוטם.

דקראי: בתרומה כה, י ואילך: ועשו ארון עצי שטים וגו' ונתת אל הארון את הלוחות
אשר אתן אליך . . ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך, ונועדתי לך שם גו'.

כ"ק אדמו"ר זי"ע

קצט

מצוה בעשיית הארון. אלא שכל זמן שישנו (ולאחרי שיתגלה לעת"ל) — נצטוו לשאתו בכתף ושלא יסירו הבדים. — ולכן לא נמנית עשיית הארון במצות (לדורות) ולא הובאו דיני עשייתו, כי מאי דהוי הוי, ומזמן בנין ביהמ"ק האי — אין כל ציווי בזה. ובזה מתורץ ג"כ הא דבמלחמות פלשתים וכיו"ב לא גנזו את הארון עד עבור המלחמה (וע"ד שעשה יאשיהו) — וע"פ הנ"ל מובן, כי במשכן שילה וכו' — נטילת הארון ממקומו היתה מבטלת ה"נועדתי לך שם", שהרי בנטילתו הי' למשכן רק קדושת במה גדולה וכנ"ל, (והטעם — מפני שהיתה רק דירת עראי)

— ורק שבמקום פקוי"נ (מיתת אנשי בית שמש — ש"א ו, יט — ומיתת עוזה — ש"ב ו, ז) הותר שלא להחזיר הארון למשכן —

וע"פ הנ"ל, מעשה יאשיהו — ראוי חזקה לשיטת הרמב"ם דאין מי"ע כלל (משנבנה ביהמ"ק) לעשות ארון. — ולפע"ד כ"ז ברור וגם פשוט.

אלא שמ"מ גנז יאשיהו את הארון בביהמ"ק דוקא ולא במקום אחר, כי אף ש"שכינה אינה בטילה", מי"מ **כמה** דרגות בהשראת השכינה שבבית המקדש, כמפורש ביומא כא, ב. ונצטוו במ"ע **נצחית** — שבביהמ"ק תהיי אותה דרגת ההשראה שבאה ע"י שהכניסו לשם הארון באופן דדירת קבע. ובעת שישראל זוכין יש דרגא נעלית מזו: כשהארון

ולאחרי שיתגלה לעת"ל: ראה רמב"ן בהשגותיו לשהמ"צ שורש ג, מ"ע לג, ועוד. ולכן לא נמנית . . במצוה (לדורות): כמבואר בשהמ"צ שורש ג, שמצוה שאינה נוהגת לדורות אינה נמנית במנין המצות.

לא הובאו . . מאי דהוי הוי: ראה יומא ה, ב (והתירוץ שם "למיסכר קראי" — אינו שייך לס' היד שענינו רק "הלכות הלכות", כידוע וכמבואר כמ"פ בספר זה ובכ"מ).
דבמלחמות פלשתים כו': והרי גם בזה הי' מקום לדאגה שמא ישבוהו פלשתים, וכמו שהי' בפועל — ראה שמואל א ד (ואילך).

נטילת הארון ממקומו כו': וראה לקו"ש ח"ט ע' 198 הערה 17, וז"ל: וביהושע (כד, כו) שהביאו הארון לשכם (וכ"פ ברד"ק שם כד, א). אבל לכאורה פי' שבאותו מאורע הובא (ע"פ הוראת שעה) הארון לשכם ולא דמלכתחילה הובא לשכם (וצע"ג פי' התפא"י שם סקל"ח דמלכתחילה הובא — דאיך יפרנס העבודה ביוהכ"פ וכו'. ועוד ועיקר התמי' לומר דבמשך עשיריות בשנים הי' כל המשכן וכליו במקום אחד והארון במק"א — שוב ראיתי בתפארת יעקב שם העיר בדברי התפא"י) ואכ"מ.

ש"א ו, יט: (ואילך) ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון ה' ויך בעם שבעים איש חמשים אלף איש . . ויאמרו אנשי בית שמש מי יוכל לעמוד לפני ה' האלקים הקדוש הזה . . וישלחו מלאכים אל יושבי קרית יערים לאמר השיבו פלשתים את ארון ה' רדו העלו אותו אליכם. ויבאו אנשי קרית יערים ויעלו את ארון ה' . . ויהי מיום שבת הארון בקרית יערים וירכו הימים ויהיו עשרים שנה גו'. — וראה סוטה לה, סע"א ואילך. ועוד.

נמצא (עכ"פ גנוז) בביהמ"ק, יותר מזה — כשנמצא במקומו (בקדה"ק וכו').

אלא שעדיין יש להבין: לדעת המ"ד (ירושי יומא פ"ה הי"ד) דהזי על הכפורת צריך שיגע — איך זה גנוז יאשיהו את הארון, שהרי (עכ"פ לכתחילה) צריך שיגע. — וי"ל: א) דהדאגה שיגלה לבבל מספיק כוחה לגנוז הארון בזמן שאין כל חיוב (אפילו לכתחילה) שיהי בקה"ק, אף שלאח"ז בדרך ממילא לא תוכל להיות הנגיעה ביוהכ"פ (וכמה דוגמאות לזה, ואפילו בחיוב ואיסור ברור. וראה בזה שדי חמד אס"ד מעי יוהכ"פ ס"א סק"י. וש"נ לש"ס, ראשונים וכו'). ב) מ"ד דצריך שיגע — יסבור כמ"ד דלא גנוז יאשיהו (אלא שניטל הארון לבבל). [ודלא כפסק הרמב"ם — דנגנז].

* * *

עפ"י הנ"ל לא הי' בארון שום עבודה (כמו בשאר כלי המשכן); וענינו הוא כלי להגילוי שמלמעלה.

וצע"ק מענין ההזי על בין הבדים וכו'. וי"ל בהקדם התמי' איך הי' בזה כל אותן השנים שהי' המשכן בנוב וגבעון והארון בקרית יערים ועיר

וכמה דוגמאות לזה: ראה לקו"ש ח"ח ע' 63 הערה י"ב, וי"ל: ידועה השוי"ט בגדרי החיוב להכין מכשירי מצוה וכיו"ב, לפני זמן חיוב קיום המצוה — ראה שו"ע אדה"ז א"ח סרמ"ח ס"ג, שלפי דעה א' מותר לצאת בשיירא קודם ג' ימים לפני השבת, גם כשיודע בבירור גמור שבדאי יצטרך לחלל שבת אח"כ (והטעם: כי ג' ימים הראשונים שבשבוע אינם מתייחסים לשבת הבא — שם סעיף ה'); וגם לפי דעה השני' שם שיש איסור בזה (וכן האיסור בג' ימים שלפני השבת — לד"ה), האיסור הוא רק מד"ס. וראה שד"ח אס"ד מעי יו"כ ס"א א' סק"י — שקו"ט אם מותר (וצריך) להתענות בצום גדלי', באם א"א יהי' לו עיי' להתענות כיו"כ שלאחריו. ושם (ד"ה אמנם נראה), שגם לדעה השני' הנ"ל מותר להתענות. וראה לקו"ש ח"ג ע' 1000 הערה 22. עיי"ש.

עפ"י הנ"ל . . . ועצ"ע: ב' קטעים אלו נתוספו בהלכות בית הבחירה שם מלקו"ש ח"ד ע' 1346 הערה 25. ולהשלמת הענין נעתקו כאן.

ההזי על בין הבדים וכו': לכאורה הכוונה ב"וכו"ו" הוא להזיות שעל הפרוכת (משנה זבחים מז, א) — ולהעיר שההזיות על בין הבדים ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב מעכבות זו את זו (מנחות כז, א. רמב"ם הל' פסוהמ"ק פ"ב ה"ג).

בנוב וגבעון . . . ונוב וגבעון יוכיחו: הא דלא נקט ג"כ בגלגל, שגם שם לא הי' הארון קבוע, י"ל: א) שיגרא דלישנא נקט, שכ"ה בכ"מ בגמרא וראשונים. ב) אין להקשות איך הי' בגלגל, כי אז עשה יהושע עפ"י הדיבור (תוס' עירובין סג, ב ד"ה ע"ש). ג) ועיקר: אם כי בגלגל לא הי' הארון קבוע (כלשון המאירי הנ"ל) מפני שהי' יוצא אתם למלחמה אבל יתכן (ומסתבר לכאור') שבין מלחמה למלחמה החזירוהו לאהל מועד (חוץ מבהוראת שעה — ראה המובא לעיל בפייענוח „נטילת הארון ממקומו כו"ו). וא"כ — ביוה"כ הי' הארון במקומו.

מענה להרב שמחה עלבערג שהכניס מכתב שכתב א' מקוראי ירחון "הפרדס" שבעריכתו, בו שאלות בקשר לשיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שנדפסה שם (חוברת אדר-ניסן תשמ"ג (שנה נז חוברת ו) ע' 9 ואילך. ובלקו"ש חכ"א ע' 156 ואילך), בגדר גניזת הארון בבית המקדש (מצילום כתי"ק – תשורה קניבסקי ז' תמוז תשס"ח):

[1] במכתבו כתב: "הנה עתה באתי מאה"ק ומצאתי על שלחני הפרדס חוברת ו', ובפתחי ראיתי והנה כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש מחדש חידוש נפלא "בענין מקום הארון בבית השני" ברמב"ם פ"ד מהל' בהב"ח הל' א, שכוונתו שם שיש מלכתחילה ב' מקומות לארון בביהמ"ק, האי מקום גלוי על האבן השתי בקה"ק, והב' מקום נסתר למטה מקוה"ק במטמוניות עמוקות ועקלקלות, וגם מקום זה השני הוא חלק מבנין הבית, כי הארון הוא מה שעושה את ביהמ"ק להיות בית להשם, כלשון הרמב"ם בריש הל' ביהב"ח וכמ"ש (תרומה כה, כב) ונועדתי לך שם, וזהו דין בבנין הבית דכשם שמצד שלמות המקדש מוכרחים לבנות המקום דקוה"ק ששם נמצא הארון באופן גלוי, כך צריך ביהמ"ק שיהי בו בקוה"ק מקום גניזה לארון, ועי"ז נעשה קוה"ק ענין נצחי, ע"כ ת"ד. ומיישב בזה אריכת לשון הרמב"ם וכמה תמיהות. ואם קבלה היא נקבל ואם לדין קשה להבינו מכמה טעמים . . .".

על התיבות "ואם קבלה היא נקבל", כתב:

פלא גדול – שהרי בפ' אמרתי (וכמדומה גם נעתק בהמ"מ בפרדס – אינו עתה ת"י –) שזהו חידוש הרגצ'ובי (צפע"נ עה"ת ר"פ תשא ובהפטורת פקודי).

לאחרונה נדפס צפע"נ על ספר העבודה ושקו"ט בזה (הל' בית הבחירה רפ"ד).

[2] במכתבו כתב: "א) דעצם משמעות גניזה בש"ס הוא כדי שלא להשתמש בדבר כמו "בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת" (שבת ל:) ובמשנה "אע"פ שכתובים בכל לשון טעונים גניזה" (שם קטו.) בה גנוז בית חשמונאי אבני מזבח (יומא טז.) אור שברא הקב"ה ביום ראשון . . . עמד וגנוז (חגיגה יב.) ובכ"מ בש"ס. א"כ גם גניזת הארון משמע שלילת פעולתו עכשו בזמה"ז, והי' לו לומר נחבא הארון או נסתר הארון".

סימן בעיגול את התיבות "פעולתו עכשו בזמה"ז" וסימן שני קווים תחת תיבת "פעולתו", וכתב:

הרי גם בארון לא נשתמשו מאז – בנוגע לפעולה – (הזי' על הכפורת), אבל לא בנוגע לקדושת הארון ולהוספה עי"ז בקדושת הבית בדרך ממילא (2)

[3] במכתבו כתב: "ב) הלא עיקר עשיית הארון מבואר בפ' הוא כדי שיהיו הלוחות מונחים בו כמ"ש ונתת אל הארון את העדות (תרו' כ"ה) אין בארון רק שני לוחות האבנים (מלכים א', ח) וגם שברי לוחות היו מונחים שם ובס"ת יש פלוגתא (ב"ב י"ד.) ומכיון שנגנוז הלוחות ג"כ שוב לא הי' צורך לארון (עי' מנ"ח מ' צה) ואם משום השראת השכינה שעליו, כנראה מד' כ"ק שהביא את הפ' "ונועדתי לך שם", א"כ מה יועיל לזה המטמוניות העמוקות והעקלקלות, וכי זה כבוד השכינה הלא "מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה" והוא מאמר מוסכם לכ"ע (סוכה ה.).".

סימן בעיגול את התיבות "שנגנוז הלוחות ג"כ שוב לא הי' צורך לארון (עי' מנ"ח מ' צה)", וכתב:

אינו מובן כלל הרי נגנוז בדרך ממילא ע"י שנגנוז הארון (3)

סימן בעיגול את התיבות "וכי זה כבוד השכינה הלא "מעולם לא ירדה ינה למטה מעשרה", וכתב:

בצפע"נ כי תשא וכו' ציין לזבחים (כד, א) דדוד עד ארעאית תהומא קדיש (4)

[4] במכתבו כתב: "ג) וביותר תמוה להעמיס חידוש כזה בדברי הרמב"ם ז"ל ביד החזקה שכל דבריו שם בנויים על אדני מקורות הש"ס בבלי וירושלמי תוספ' וכו', ואם הרמב"ם רוצה לחדש איזה דבר הוא אומר בלשון "יראה לי" כידוע, ומפרש דבריו באר היטב לא ברמזים בפרט בדבר שלא בארו חז"ל אף ברמז".

סימן בעיגול את התיבות "אדני מקורות הש"ס בבלי וירושלמי", וכתב: **ראה בצפע"נ שם שציין לבבלי וירושלמי. ובהפטורת פקודי שם – להפסוק שבהפטורה (5)**

ואני כתבתי בחפזי ויש להאריך (6)

ענטפערט⁵⁹, אז „מקצת פרחים נשארר“ בכדי צו מגדיל זיין דעם נס⁶⁰.

ס'איז אָבער ניט גלאַטיק, לכאורה: פאַרוואָס דאַרף די גמרא באַ גניזת המקל מפרט זיין די פרחים באַזונדער? לפי הנ"ל זיינען זיי דאָך געווען אויפן מקל און אז ס'איז נגנו געוואָרן דער מקל זיינען ממילא אויך נגנו געוואָרן די פרחים.

בנוגע די שקדים יש לומר (בדוחק עכ"פ), אז דערמיט ווערט קלאַר וועגן וועלכן „מקלו של אהרן“ עס רעדט זיך דאָ⁶¹; אָבער למאי נפק"מ צו דערמאָנען דאָ די פרחים⁶².

ע"פ הנ"ל בפירוש רש"י — כפשוטו של מקרא, וועלכער מאַכט ניט קיין חילוק בפרחים — אז די פרחים אַלע זיינען אַראָפּ געפאַלן און משה האָט זיי געוויזן אָפּגעטיילט פון מטה, איז מובן:

כשם ווי בפעם הראשונה האָט משה אַרויסגענומען דעם מקל מיט די שקדים און באַזונדער די אַראָפּגעפאַלענע פרחים בכדי צו ווייזן די אידן אז ס'איז געווען אַ צמיחה וגידול טבעי פון

יוד. ע"פ ביאור הנ"ל בפירוש רש"י ווערט פאַרענטפערט אַ לשון אין גמרא אויף וועלכן עס שטעלן זיך ראשונים:

די גמרא זאָגט⁵⁵ אז „משנגזו ארון נגזוה עמו“ כ"י מקלו של אהרן בשקדי" ופרח"י: פרעגט מען אויף דעם⁵⁶: ווי אַזוי דערמאָנט די גמרא „ופרח"י — אין פסוק שטייט „ויגמול שקדים“, און נאָך גמר הגידול פון די שקדים זיינען מער ניטאָ קיין פרחים (וועלכע פאַלן אַראָפּ פריער, כנ"ל)? און מען פאַר-

(שכדוע אין זה דרכו של רש"י) אלא בא מהמשך לחוכו פירושו: דלהתרגום אין הפי. ויגמול שקדי" המשך ופרט בפרחת השקדים, כמו לפרש"י, ואיב אין ללמוד מזה. הוא הפרי הממנה להפריח כ"י אף המעורר על הבהנה פורענותו ממנה לבוא.

ואולי יש לומר (ע"ד הדרוש שבפרש"י עכ"פ) שרש"י הביא התרגום — כי לפי התרגום בא, וכפית שגדן כ"י יחד כפותים זה על זה ללמד ענין האחדות, היפך „ואתפלג“ — מחלוקת קרח.

55) יומא נב, ב. ושינ.

56) כ"ה ביומא שם. ובהוריות וכריתות שבהערה הבאה „נגזוה וליתא, עמו“. וראה דקיס יומא שם בהערות.

57) כ"ה בעין יעקב ובדקיס מבי. בגמ' לפנינו, ושקדי ופרח"י. בהוריות יב, רע"א, שקדי ופרח"י, וכ"ה בתוספתא יומא פ"ב, יג' (ועד"ו במכילתא בשלח טז, לג, שקדי ופרח"י). ובתוספתא סוטה פ"ג, ב, שקדי פרח"י. בכריתות ה, ב: שקדים ופרחים.

58) ת"י ותוס' הרא"ש יומא שם: ריטבי"א שם — הובאו גם בפני דוד שם אות טו.

59) שם. ועד"ו הוא ברבותנו בעה"ת פרשתנו עה"פ, וממשיך „ורא"י מיומא ומפרק מקום שנהגו כ"י“.

60) כ"ה כריטבי"א שם. בכדי להגדיל הנס. ובמושב זקנים עה"ת כאן (בתי הא), ופי' שבכד אחד היו שקדים על המטה ובכד אחד היו פרחים ובכד אחד ציץ וכולם נשאר עליו. וראה גם אברכנאל שבהערה 43.

61) אמנם זה אפשר לתרץ רק לגירסא הנ"ל (במקומות שבהערה 57), אבל בירושלמי שקלים פ"ו היא „ומקלו של אהרן ופרחיו ושקדיו“ (מקדים פרחים לשקדים).

62) להעיר שברמב"ם רפ"ד מהל' בית הבחירה כתב רק, מטה אהרן ולא הוסיף „שקדי ופרח"י“.

** ובגמרא מפרש דמתרגום מביא ראי' לפירושו שהוכר הפרי, אלא שבינתיים הוקשה לו. ולמה שקדים . . לבוא כו"י. ע"ש.

*) וכ"ה בפסחים נד, טע"א לענין עשרה דברים שנבראו בין השמשות.

איז עדיז אויך בנוגע די אנדערע זאכן וואָס זיינען געווען „לפני הארון“ — זייער גניזה „עמו“ (מיטן ארון) איז דער-פאר וואָס דאָס איז מקומם, און במילא איז אויך געפינענדיק זיך במקום גניזתם זיינען זיי פועל פעולה:

— בפרט בנוגע למקלו של אהרן, וואָס דער לימוד אָז ער איז נגנו גע-וואָרן צוזאָמען מיטן ארון איז פון דעם וואָס ביי אים שטייט „למשמרת (לאות)“⁶⁵, אויך במקום הגניזה איז דאָס „למשמרת לאות“ —

און דערפאר איז אויך באַ דער גניזה די גמרא מפרט „מקלו של אהרן בשקדי ופרחי“⁶⁶,

און דאָס אַלץ וועט זיין בגלוי כביאת משיח צדקנו, אויף וועמען עס שטייט⁶⁷ יפרח בימיו צדיק „שבימיו תחזור הכהונה ויפרח מטה אהרן“⁶⁷, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ קרח תשמ"א)

שקדים, וואָס דאָס ברענגט אַרויס דעם תוכן כהונתו של אהרן כנ"ל בארוכה — אַזוי איז אויך מוכן בנוגע דעם ציווי „השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות — לזכרון שבחרתי באהרן הכהן ולא ילוננו עוד על הכהונה“, אַז אויך אין דעם „זכרון“ איז נוגע אַז דער „השב“ זאָל כולל זיין סיי דעם מקל מיט די שקדים און סיי די אָפגעטיילטע פרחים, וואָס דאָס ברענגט אַרויס דעם אופן „שבחרתי באהרן הכהן“.

און מהאי טעמא ווערט אויך באַ דער גניזה אויסגעטייטשט „מקלו של אהרן בשקדי ופרחי“: כשם ווי דער ענין הגניזה פון דעם ארון איז ניט געווען (בלויז) צו באַוואַרענען אַז ער זאָל ניט אַריינפאלן לידי האויב, נאָר (ווי גע-רעדט אַמאָל באַרוכה⁶⁸) ווייל דאָרטן (מקום הגניזה) האָט דאָס אַ דין פון מקום הארון (וואָס דעריבער האָט שלמה גלייך בתחלת בנין הבית „וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנוז בו הארון“⁶⁹, ער האָט דאָס מקדש געווען אַלס מקום לקדושת הארון אין קודש הקדשים),

(65) יומא שם. וש"נ.

(66) תהלים עב, ז. וראה בעה"ט כאן.

(67) לשון בעה"ט שם.

(63) לקו"ש תכ"א ע' 159 ואילך.

(64) לשון הרמב"ם שם.

("ויהי בנסוע הארון") מהוה נתינת-כח²⁴ לכללות העבודה²⁵.

ומזה מוכן גודל העילוי שבהוצאת שלשה ספרי תורה — שהנתינת-כח לכללות העבודה שבהוצאת ספר תורה ("ויהי בנסוע הארון") היא באופן של חזקה ("בתלת זימני הוי חזקה"²⁶), תוספת כח וחזוק בכללות העבודה²⁷.

תורה בר"ח ניסן¹⁷ שחל בשבת שייכת ופועלת בכל השנה כולה¹⁸, ולא עוד אלא שפועלת גם בשאר השנים שקביעותם שונה, שגם בהם ישנו הלימוד והוראה ונתינת-כח מהוצאת שלשה ספרי תורה בר"ח ניסן שחל בשבת, נוסף על הלימוד והוראה ונתינת-כח מהוצאת שלשה ספרי תורה בשמח"ת שבכל שנה, כדלקמן.

ג. תוכן הענין דהוצאת ספר תורה (ועאכו"כ שלשה ספרי תורה) מוכן מהתפלות שאומרים בעת פתיחת הארון, שהתחלתם בפסוקי "ויהי בנסוע הארון גוי", ש"ספר (תורה) חשוב הוא בפני עצמו", אחד מ"שבעה ספרי תורה"²⁰:

הוצאת ספר תורה היא כמו נסיעת הארון, שאז "ויאמר משה קומה ה' ופוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך".

וענינו בעבודת כאו"א מישראל (גם בזמן הזה כשהארון גנוז²¹) — שבחי משה שישנו בכאו"א מישראל²² אומר (ממשך ומגלה) ופועל שיהי' הענין ד"קומה ה'", הוספה (קימה) בכל עניני קדושה, "עשה טוב", וכן הענין ד"יפוצו אויבך וינוסו משנאיך", ביטול ושליחת כל הענינים הבלתי-רצויים, "סור מרע"²³, היינו, שהוצאת ספר תורה

וע"ט). כיון שהכוונה היא גם ובעיקר להפיכת הרע לקדושה, שענין זה בא לאחר שלימות העבודה דע"ט. וראה לקמן ס"ז.

24) ריש לומר, שבנתינת-כח ד"בנסוע הארון" נכללת גם הברכה בעניני פונסה (שעיי"ז יוכל לעסוק בעבודת ה' מתוך מנוחה, ללא דאגות וטרדות הפונסה) — דכיון שכשנגנו הארון נגנוה עמו צנצנת המן (יומא ורמב"ם שם), מוכן, שהנתינת-כח ד"בנסוע הארון" (ברותניות, גם לאחר שנגנו) קשורה גם עם צנצנת המן, שממנה רעל ידה נמשכת הברכה כפנתסה*, כמ"ש (בשלח טז, לבלג ובפרש"י) "קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן הנחח אותו לפני ה' (לפני הארון)** למשמרת לדורותיכם", "ראו בזה נתפרסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו", ולכן אין צורך ואין תועלת בסידחא יתירה, כמו במן ש"לא העדיף המרכה והממעטי לא החסיר" מ"עומר לגלגלת" (שם, יז), ובו נכללו "כל מעדני עולם"*** (במדב"ר פ"ז, ד).

25) וכמדוגש גם בהמשך התפלות אחרי "ויהי בנסוע הארון" — "אנא עבדא דקדשא בריך הוא דסגידנא קמי' כו", "אב הרחמים כו ויגער ביצר הרע מן הנשואים כו".

26) כ"מ קו, רע"ב, וש"נ.

27) ריש לקשר זה עם הטעם הפשוט דהוצאת שלשה ספרי תורה "מפני טורח הציבור, שלא יטריח עליהם להיות עומדים עד שיגלול ספר תורה"

(* ולהעיר מפתגם אדמ"ר מהר"ש שפנתסה בזמן הזה הוא בדוגמת ה"מן", לחם מן השמים" (ראה סה"מ תרנ"א ע"ג קצו, ועוד).

** להעיר ש"לא נאמר מקרא זה עד שנבנה אוהל מועד" (פרש"י שם) — בר"ח ניסן.

*** ועפ"ז יש לבאר השייכות דצנצנת המן להארון — כיון שבארון הי' גילוי אלקות שלמעלה ממדידה והגבלה, עד שמקום הארון אינו מן המדה (יומא כא, טע"א, וש"ס), דזוגמתו במן, שה"עומר לגלגלת" הי' למעלה ממדידה והגבלה, הן בכמות, שהושוו בו ה"מרכבה" וה"מעטי", והן באיכות, שנכללו בו כל מעדני עולם.

ופועלים בכל השנה כולה (סה"מ תש"ב ע' 49, ועוד).

17) ובפרט שר"ח ניסן הוא "ראשון גוי לחדשי השנה", "ראש השנה לרגלים" (ריש מס' ר"ה, שם ד, א), כמו שמח"ת, שהוא הסיום וחותם דראש השנה. 18) ריש לומר — גם על החדשים שלפניו, מהתחלת השנה, כיון שידעים כבר (ע"פ הלוח)

שר"ח ניסן חל בשבת.

19) בהעלותך יו"ד, לה.

20) שבת קטז, רע"א.

21) יומא נב, ב, וש"נ, רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ד.

22) ראה תניא רפמ"ב, לקו"ת פרשתנו ב, א, ובכ"מ.

23) כולל גם — ובעיקר — הפיכתם לקדושה, שעפ"ז יומתק שהענין דסו"מ ("יפוצו אויבך") בא לאחר הענין דע"ט (אף שהסדר הרגיל הוא סו"מ

הלכות כלי המקדש, נאך איידער ער רעדט וועגן „העובדים בו“⁴¹ (אין מקדש), און נאכמער — ער דערמאנט בכלל ניט ווער עס האבן געדארפט זיין די נושאי הארון, דאס אלץ איז מדגיש אז די נשיאות הארון בכתף איז ניט א דין ופרט אין חיובי הגברא (העובדים במקדש) נאך אין דער חפצא „כלי המקדש“ פון ארון גופא, ס'איז א דין פון „מקום הארון“, בשעת מען פירט דעם ארון — איז דאס „על הכתף“.

ה. עפ"י איז מובן בפשטות דער חילוק צווישן די אנדערע כלי הקודש במשא בני קהת און משא הארון בכתף: די משא פון די אנדערע כלי הקודש בכתף ע"י בני קהת איז אין דעם זעלבן גדר ווי נשיאת שאר חלקי המקדש בעגלות ע"י בני גרשון ובני מררי. און דאס איז ניט א פרט אין די חלקי המקדש גופא, נאך בלויז — דער אופן פון נשיאת והעברתו ממקום למקום פון אוהל מועד. וכשם ווי נשיאת חלקי המשכן שע"י בני גרשון ובני מררי איז ניט א מצוה לדורות (ווען מען איז ארויס פון מקומות שבמדבר י"א), עד"ז איז די נשיאה בכתף ע"י בני קהת פון די אנדערע כלי הקודש ניט א מצוה לדורות (כאטש די כלי המקדש זיינען געווען בביהמ"ק אויך נאכדעם ווי דער „אוהל מועד קרשיו . . אדניו“ זיינען נגנו געווארן⁴²).

משא"כ דאס וואס „בכתף ישאו“, בנוגע להארון איז בהחפצא הארון (ניט

א פרט אין חיובי הגברא, נאך א דין אין דער חפצא פון ארון און נשיאתו³⁷.

ד. די הסברה בזה:

אין עבודת הלויים „בזמן שהיו נושאי המקדש ממקום למקום“³⁸ — די עבודת המשא צו פירן אים ממקום למקום — איז געווען צוויי אופנים: משא בני גרשון ובני מררי, וואס האבן געפירט (חלקי המשכן) על העגלות, און משא בני קהת וואס האבן געפירט די כלי הקודש (השלחן כו"י) בכתף.

בא דעם ארון אבער — איז דא א דין אין דעם ארון: „בכתף ישאו“, דאס איז דער „מקום הארון בשעת מ'איז אים נושא ממקום למקום“.

דאס הייסט: כשם ווי בשעת החני' איז פאראן דער „מקום הארון“ און דאס איז בקדש הקדשים⁴⁰, עד"ז „כשמוליכין את הארון ממקום למקום“ האט דער ארון א מקום (מיוחד) — על הכתף⁴⁰.

און דאס דייטעט אז דער רמב"ם דערמיט וואס ער שרייבט די מצוה והלכות נשיאת הארון אין סוף פ"ב פון

37) ומה שהרמב"ם לא כתב הדין בזה בספר היד — מי צריך לשאת את הארון — אולי י"ל כי לדעת הרמב"ם אין נפק"מ בזה (כיון שהוא דין בחפצא דארון) ואפ"ל הו ע"י הכהנים והו ע"י הלויים — ראה מפרשי הרמב"ם שבהערות הנ"ל. ואכ"מ.

38) לשון הרמב"ם שם פ"ג ה"ח.

39) ומסתבר לומר שגם הארון בכללם. ועצ"ע.

40) וי"ל שע"ז דוקא נעשה מציאות דקדה"ק וקדושת הבית — ראה בארוכה לקו"ש חכ"א (ע' 158 ואל"ך) בבאור דברי הרמב"ם רפ"ד דהל' בית הבמירה.

40*) עפ"י יומתק ל' הירושלמי (עירובין פ"ה ה"א) „בני קהת שעליהו ה' הארון נתון (ולא — שהיו נושאי את הארון)“.

41) שהוא שם המלא דהלכות אלו — הלכות

כלי המקדש והעובדים בו.

41*) ראה לעיל הערה 12.

42) סוטה ט, סע"א.

אמרו ית' ועשו לי מקדש"; ואילו הקשר הסתום בין סתים דקוב"ה וסתים דישראל נעשה על ידי המשכן והמקדש עצמו, והיינו שגם מי שלא בא למקדש להקריב ולא עלה לרגל — הרי בעצם היות המשכן והמקדש בתוך בני ישראל נעשה "ושכנתי בתוכם", בתוך בני ישראל.

ויש לומר, שהם ב' הגדרים הנ"ל ב-השראת השכינה בהמשכן: הרמב"ם קאי בענין "ועשו לי מקדש שכנתי בתוכם" כפי שהוא בגלוי, דהיינו הקשר דישראל ו-קוב"ה הבא על ידי עבודתם, הקרבת קרבנות ועלי' לרגל, והשראת השכינה (ושכנתי בתוכם) הקשורה בזה היא בבחי' גילוי שהרי באה על ידי מעשיהם ופעור' לתם של ישראל — והוא הקשר דגליא ש-בישראל עם גליא דקוב"ה:

ואילו הרמב"ן שכולל בפירושו "דב-רים נעימים לשומעים וליודעים חז"ל²⁶, ש-

(25) סהמ"צ מ"ע כ.

(26) ל' הרמב"ן בפתיחתו לפירושו עה"ת (ב-

סופה).

ה. ע"פ הנ"ל יש לבאר עוד פרט לפי דעת הרמב"ן בנוגע לבית שני, דלכאורה צ"ע: מאחר שלא הי' בו ארון, הרי חסר בעיקר החפץ שבמקדש, מקום מנוחת שכינה, שהוא הארון?

זאת ועוד: ארוז"ל²⁹ דמ"ש³⁰ „גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון", פירושו, שבית המקדש השני הי' גדול יותר בבנין ובשנים מבית הראשון. ואינו מובן, כיון שבבית שני הי' חסרים בו ה' דברים³¹, ובראשם הי' חסר הארון שבו הוא „עיקר החפץ" של המקדש, איך שייד להשוות בית שני לבית ראשון בבחי' ה-מקדש שבו שענינו „ושכנתי בתוכם", וכ"ש

(27) כלים ספ"א. רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז

הכ"ב.

(28) ראה לקו"ש ח"ד ע' 7-1346 בהערות. וראה צפע"נ עה"ת (ר"פ תרומה. פרשתנו (ויקהל) לז, א) דהארון לא הי' בגדר כלי שרת.

(29) ב"ב ג, סע"א ואילך.

(30) חגי ב, ט.

(31) יומא כא, ב. ירושלמי תענית פ"ב ה"א.

ובכ"מ.

196 לקוטי ויקהל-פקודי שיחות

ובמילא על קשר סתים ופנימי יותר שבין ישראל להקב"ה.

ודבר זה קשור ותלוי בדרגת בני יש-ראל בזמן בית שני: היות שבגלוי הי' אז מצבם של ישראל במדריגה תחתונה יותר בקיום התורה והמצוות ועבודת ה' בכלל, ומה גם שלא היו כל ישראל על אדמתם³², שלא הי' „ביאת כולכם", הרי ההתקשרות שבין ישראל להקב"ה הוצרכה להיות גם בדרגא ובמצב של בני ישראל שבגלוי אין נראה בהם שייכות לקדושת המקדש, ועד לאלו שנמצאים בחוץ לארץ.

וזהו תוכן ענין גניזת הארון בקדה"ק, שאז היתה ההתקשרות שבין ישראל ל-הקב"ה בבחי' סתים יותר מצד ישראל, ובמילא מובן שזה מגיע בבחי' סתים יותר למעלה.

ו. ועפ"ז יש לבאר בעומק יותר השייכות שבין שיטת הרמב"ן ע"ד עיקר החפץ שבמקדש ושיטתו באופן השראת השכינה, וכן שיטת הרמב"ם בזה:

החילוק שבין המשכה בדרך מעבר ל-המשכה בדרך התלבשות בפשטות הוא³³: ענין ההתלבשות פירושו שהדבר המתלבש משתנה כפי הכלי שבו מתלבש, יותר, שאינה מתצמצמת לפי אופן וגדר

וק"ץ — לומר שהוא גדול ממנו בבנין וב-שנים, דאיזה ערך יש לקיום הבית בשנים ובבנין לגבי עיקרו של ביהמ"ק שהוא „מקום מנוחת השכינה שהוא הארון"?

אלא, שענין „מנוחת השכינה שהוא ה-ארון" עיקר גדרו הוא היותו סתום ונעלם, שמורה על הקשר הסתום שבין ישראל וקוב"ה, ולא הקשר הגלוי הנעשה על ידי עבודתם שבגלוי, ולכן בבית שני אף שלא הי' בו הארון באופן גלוי בקדה"ק, מ"מ הי' באופן של גניזה בקדה"ק גופא [וע"ד ד-איתא בגמרא³⁴ לחד מ"ד „ארון במקומו נגנז" וכמ"ש³⁵ „ויהיו שם עד היום הזה", וכפי שהאריך ברמב"ם³⁶ „בעת שבנה של-מה את הבית וידע שסופו ליחרב בנה בו מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות ויאשיהו המלך צוה וגנוז במקום שבנה שלמה"].

ונמצא שענין ושכנתי בתוכם, השראת השכינה השייכת לסתום דישראל, הרי בבית שני לא רק שלא הי' חסר בזה אלא הי' במעלה יתירה, כי זה גופא שהארון הי' באופן של גניזה בקה"ק³⁵ מורה על דרגא נעלמת וסתומה יותר בהשראת השכינה³⁶,

(32) יומא נג, סע"ב ואילך.

(33) מ"א ת, ת.

(34) רפ"ד דהל' ביהב"ח. וראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 158 ואילך.

(35) ראה בארוכה לקו"ש שם (ס"ה ואילך), ב-ביאור דברי הרמב"ם דגניזת הארון הוי חלק מבנין הבית וקה"ק, וכן נקבע מלכתחילה בבנין הבית. וראה בהמובא שם מתוס' הרא"ש להוריות יב, א. צפע"נ עה"ת הפטורת פרשתנו (פקודי), שזהו מה שאמר שלמה (מ"א ח, כא) ואשים שם מקום לארון.

(36) ואף שברז"ל הנ"ל (הערה 31) וביומא (ט, סע"ב ואילך) איתא שלא הוי שריא שכינה במקדש שני, ומבואר בתניא (פנ"ג. וראה ע"ח שער מיעוט הירח (שער לו) פ"ב. לקו"ת ר"ה ס, ב. ובכ"מ) ש-דרגת השכינה שבבית שני היא למטה יותר (ה' תת-אה) מהגילוי שבזמן בית ראשון (ה' עילאה) [והמעלה שבבית שני שאז היו ישראל במדריגת בעלי תשובה

הוא מצד מעלת זיכור ועליית המטה ששייכת יותר למציאות העולם — ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 27 ואילך. 62 ואילך. ועוד.]

הרי זהו בגילוי, אבל בפנימיות הרי מזה גופא שהוא שייד לבע"ת מובן שהוא אור עצמי יותר — ראה לקו"ש שם (ע' 27 ואילך) הערה 20, 26.

(37) וכן בסוף זמן בית ראשון שגנוזו יאשיהו לא-חרי שגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה — ראה ערכין לב, סע"ב. רמב"ם הל' שמיטה ויוכל פ"י ה"ח.

(38) בהבא לקמן ראה בהנסמן בהערה 16, 20.

סה"מ מלוקט ח"ה ע' קמא ואילך.

י.ז. (ניגנו את הניגון קול דודי דופק. ואמר כ"ק אדכו"ר שליט"א:-)

ס'א"ף דאך א' פסוק אין שיר השירים. אויף שיר השירים שטייט, כל השירים קודש ושיר השירים קודש קדשים. אין קדשי קדשים איז קיין זאך ניט געווען מערניט ווי דער ארון מיט די לוחות. ס'איז פראן אפי' א דיעה שגם ס"ת היתה מונחת שם, אבער דער עיקר ובגלוי איז געווען מערניט ווי די לוחות.

וואס דער ארון והלוחות, שמקום הארון אינה מן המדה, האט געפועלט אין קודש קדשים א יציאה מן המיצר. קיין עניות איז דארטן ניט שייך, ווארום דער ארון איז דאך געווען זעב, וואס דאס איז דער חכלית העשירות ע"פ תורה. ס'איז ניט געווען שייך עס זאל עפעס פעלן בצרכיו הגשמיים, ווארום מען זעהט דאך אז דער כהן גדול, אפי' בצאתו מהקודש, איז אויך א חפלה קצרה האט מספיק געווען און כולל געווען אין זיך את כל הצרכים. ובכלל, איז דאך דארטן ניט געווען שייך קיין מיצר והגבלה, ווארום דארטן איז ניט געווען לגמרי קיין הגבלת המקום.

וואס דאס אלץ האט זיך אויפגעטאן ע"י הארון והלוחות, הו"ע התורה.

כימי יאשי' איז נגנז הארון. און ניט דער פשט אז דער ארון איז נתבטל געווארען ח"ו, ווארום כל הכלים שעשה משה זיינען זיי קיימים לעולם, ובפרט דער ארון וואס אויף אים שטייט בפירוש דער לשון נגנז. ער איז דא, נאר ער איז באהאלטען געווארען, מען זעהט אים ניט.

איז וואס איז יעמולט געווען, אנשטאדט דעם ארון מיט די לוחות איז געווען דער אבן שתי'. דער אבן שתי' איז א פשוט'ער שטיין, ניט קיין ארומגעפוצטער, ווארום בכלל אין ביהמ"ק איז לא חניף עליהם ברזל, ובפרט דער אבן שתי'. וואס ענינו ברוחניות פון א אבן איז - אבן קשה וחזק, דאס איז די יחידה שבנפש, בחי' איתן, כמאמר פון אלטין רבי'ן, א איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין נפרד ח"ו פון אלקות.

ד.ה. אז פריער איז געווען דער ענין פון תורה. ומשנגנז הארון, איז כאטש אז אין גילויים איז טאקע באהאלטען, אבער דער אבן שתי' די עצם הארטקייט פון א אידן, איז אלע מאל גאנץ.

און דער אבן שתי' איז געווען במקום הארון, אויף וועלכע מען האט זורק געווען דער דם און מקטיר געווען קטורת - דם איז חיות הגוף, און קטורת, בחי' ריח שהנשמה נהנית ממנו, איז חיות הנשמה, דארף זיין די עבודה, אז אלע עניני הכחות והחיות של הגוף והנשמה, זאל מען מעלה זיין צום אבן שתי', וואס ער איז אלע מאל גאנץ, ד.ה. אז אלע פרטי הכחות זאלן מתאים זיין מיט'ן כח המסירח נפש פון יחידה.

און דאס איז וואס שטייט אין שיר השירים, קודש הקדשים, פתחו לי אחותי רעייתי יונתי תמתי. דער אויבערשטער בעט זיך, אז די יחידה שבנפש, וואס זי איז אלע מאל גאנץ, זאל מען איהר עפענען, זי זאל שטיין בגילוי,

הנחה בלתי מוגה

און די בקשה איז צו אלע דרגות וואס אין אידן - אחותי רע- יתי יונתי תמתי. וואס די פיער דרגות זיינען כנגד ארבעה בנים. אחותי איז כנגד דעם בן רשע, וואס אע"פ אז ער איז א רשע, איז אויך בא אים פראן בחינת אחותי, די אהבה טבעית כאהבת אח ואחות. תמתי גייט דאס אויפון בן חכם, בחי' אצילות, וואס זיי זיינען מתמימים ומשלימים כביכול את הקב"ה.

איז בא אלע דרגות פון אידן, בעט זיך דער אויבערשטער, אז דעם רצון הפשוט וואס איז דא אין זיי בהעלם, וואס ער איז דאך פראן באיי אלעמען, וכפסק הרמב"ם בהלכות גירושין סוף פ"ב, זאל מען אים עפענען.

און עס שטייט דאך סהם פתחי לי, שטייט ניט קיין שיעור אין דעם, זאגן רז"ל אפילו כחודה של מחס, עפעס על כל פנים עפענען, על כל פחות כחודה של מחס. און דער אוי-ערשטער איז מבטיח, אז בשעת מען וועט פותח זיין כחודה של מחס על כל פנים, איז ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, וואס ער איז אלע מאל אפען, אין אים איז ניטא קיין הפסק (חסר סיום הענין).

אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה".

ויש לומר ע"ד הרמז — ש"עצמות יוסף" רומז על העצמיות (עצמות מלשון עצם הדבר³⁶) דבנ"י (כל ישראל נקראים ע"ש יוסף, כמ"ש "נוהג כצאן יוסף"³⁷), והפירוש ד"ויישם בארון במצרים", הוא, שגם במעמד ומצב ד"מצרים", שיש "מצירים לישראל"³⁸ (החל וכולל המיצר ד"תקפו יצרו הרע"), נמצא העצם דבנ"י ("עצמות יוסף") בשלימות — "בארון", כמו דבר שמונח בתוך ארון סגור מכל הצדדים ששום דבר אינו יכול לפגוע בו. ועוד:

ארונו של יוסף קשור עם ארון הברית, כמארז"ל³⁹ "כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היו שני ארונות הללו .. מהלכין זה עם זה", ויש לומר הרמז בזה — שהארון המגין על העצם דבנ"י הוא ארון הברית, שבו נמצאים הספר תורה והלוחות, "חרות על הלוחות"⁴⁰, אותיות החקיקה, ש"הם מיני" ובי' והן דבר א' ממש עם האבן שנחקקו בו", עד שאי אפשר להפריד ביניהם⁴¹, היינו, שהקשר של יהודי עם התורה הוא באופן שהתורה חקוקה בו ומתאחדת עמו למציאות אחת, ומכלי הבט על מעמדו ומצבו בגלוי (גם כאשר שייכותו לארון הברית היא בהעלם⁴²) לא שייך להפריד ח"ו בין יהודי לתורה, כיון שזוהי מציאותו האמיתית, ובלשון הזהר⁴³ "ישראל אורייתא וקב"ה כולא חד".

36) כמו בגוף האדם — שנעצם מבנה הגוף הוא (לא הבשר והגידים כו') ע"י העצמות.

37) תהלים פ, ב ובפרש"י.

38) כ"ר פט"ז, ה.

39) סוטה יג, סע"א.

40) תשא לב, טז.

41) לקו"ת ר"פ בחוקותי ור"פ חוקת. ובכ"מ.

42) להעיר מהענין דגנות הארון (רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ד. וראה לקו"ש חכ"א ע' 156 ואילך).

43) ח"ג עג, א.

שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה .. הוא רוצה להיות מישואל ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו", היינו, שהנהגתו בפועל היפך התורה אינה אלא ענין חיצוני מפני ש"תקפו יצרו הרע", ואילו רצונו הוא "להיות מישואל .. לעשות כל המצות כו'", ולכן, מבלי הבט על מעמדו ומצבו בפועל ובגלוי, "ישראל הוא", ויש לו שייכות לכל התורה כולה³⁰, כמ"ש³¹ "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" — "ירוש"ה אינה תלוי בהנהגתו של הירוש, כי אם, במציאותו בתור יורש, להיותו מזרעו של יעקב³² ("קהלת יעקב").

ג. ויש לומר, שענין זה מרומז בסיום וחותם פרשת "ויחי יעקב" — "ויישם בארון במצרים"³³:

"בארון במצרים" — היו "עצמות יוסף" כל זמן שהיו בני" במצרים, ובצאתם ממצרים כתיב³⁴ "ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקוד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם", כמ"ש בסוף פרשתנו³⁵ "וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקד יפקוד

אוחיות יו"ד עקב. שרומז שגם במעמד ומצב של "יעקב" (ועד ש"ידו אוחזת בעקב עשו") נמשך וחודר ה"יו"ד — אות ראשונה (ראש התיבה) דשם ה"י, "חלק ה"י עמו יעקב חבל נחלתו" (האזינו לב, ט), ועד שזוהי מציאותו של יהודי — יו"ד.

29) הל' גירושין ספ"ב.

30) ומרומז גם ב"שואל (הוא) — ר"ת יש ששים ריבוא אותיות לתורה (מגלה עמוקות אופן קפו).

31) ברכה לג, ד.

32) להעיר, שיעקב ענינו תורה, כמ"ש "ויקם

עדות ביעקב ותורה שם כישראל" (תהלים עח, ה).

33) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 476 ואילך. חכ"ו ע' 85 ואילך.

34) בשלח יג, יט.

35) נ, כה.